

23.02.064.083

Για κατάθεση 21/9/23
Επ. Νομικών.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΕΙΔΗ, ο εκφοβισμός, αποτελεί, καθ' ομολογίαν, ένα πολύ σοβαρό κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο εκδηλώνεται ολοένα και συχνότερα στη σημερινή κοινωνία, με ανυπολόγιστες βραχυπρόθεσμες αλλά και μακροπρόθεσμες συνέπειες επί της ψυχολογικής υγείας, ενίοτε δε και της σωματικής ακεραιότητας του στόχου/θύματος, ήτοι του προσώπου το οποίο υπόκειται στην εκ προθέσεως και κατ' εξακολούθηση εκφοβιστική, επιθετική και κακοποιητική συμπεριφορά από ένα ή περισσότερα πρόσωπα, τα οποία δρουν εκ προθέσεως και στις πλείστες των περιπτώσεων οργανωμένα σε συγκεκριμένους χώρους,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η εκφοβιστική συμπεριφορά δεν εκδηλώνεται κατ' ανάγκην ως σωματική βλάβη αλλά σε κάθε περίπτωση ως επίδειξη δύναμης, με κύριο σκοπό να επιφέρει στον στόχο ηθική βλάβη, μέσω ψυχολογικής κακοποίησης και μείωσης της προσωπικότητας, με απώτερο στόχο την απομόνωση του θύματος και την καθυστάτησή του στον ασκούντα την τοιαύτη εκφοβιστική συμπεριφορά,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ο εκφοβισμός εκδηλώνεται πλέον σε διάφορους χώρους, ήτοι σε σχολικούς, εργασιακούς ή άλλους, φανερά ή συγκεκαλυμμένα, με τη χρήση κυρίως ψυχολογικής πίεσης ή βίας από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ασκούν εξουσία επί του στόχου/θύματος, με σκοπό την καθυπόταξη του και εν τέλει την απομόνωσή του,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, παρότι περιστατικά εκ προθέσεως ασκούμενης εκφοβιστικής, σκληρής ή κακοποιητικής συμπεριφοράς από ένα ή περισσότερα πρόσωπα κατά άλλου προσώπου ευρισκομένου σε αδυναμία να αντιδράσει και χωρίς δυνατότητα προστασίας προσλαμβάνει ολοένα και πιο ανησυχητικές διαστάσεις, με τα περιστατικά αυτά να βασίζονται στην ανισορροπία δυνάμεων μεταξύ του προσώπου που ασκεί εκφοβισμό και του δέκτη της τοιαύτης εκφοβιστικής συμπεριφοράς,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, εκφοβισμός παρατηρείται ειδικότερα σε σχολικούς χώρους, σε χώρους εργασίας αλλά και στο στράτευμα,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ειδικά όσον αφορά τον εκφοβισμό σε χώρους εργασίας, η συναισθηματική κακοποίηση και/ή η εργασιακή παρενόχληση, είτε με λόγια είτε με πράξεις, δεν προκαλεί μόνο ψυχικό πόνο και ταλαιπωρία, αλλά και κίνδυνο για την υγεία εν γένει και την ασφάλεια του εργοδοτουμένου, καθ' ήν στιγμή πλήττει καίρια και την παραγωγικότητα του θύματος, αλλά και

την ομαλή λειτουργία του οργανισμού ή της οντότητας στην οποία ο εκφοβισμός επισυμβαίνει,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ο εκφοβισμός κάθε είδους συνιστά, κατ' ουσίαν, μία συνειδητά επιθετική πράξη, η οποία εκδηλώνεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα ως μία ιδιαίτερη πτυχή και/ή μορφή ρατσισμού, ως επί το πλείστον αναπτυσσόμενη σε κοινωνίες ανισοτήτων,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η κατ' εξακολούθηση σκληρή, εκφοβιστική και κακοποιητική συμπεριφορά οδηγεί αναπόφευκτα σε μη αναστρέψιμες καταστάσεις ψυχολογικού πόνου, αναστάτωσης και φόβου, με το θύμα της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στις πλείστες των περιπτώσεων να αποκρύβει τα τεκταινόμενα, έτσι που τόσο ο ίδιος όσο και οι οικείοι του να υπόκεινται στις δυσμενείς συνέπειες χωρίς να είναι σε θέση να αντιδράσουν,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ειδικά στην περίπτωση του σχολικού εκφοβισμού, το πρόβλημα δεν αφορά μόνο τον στόχο, ήτοι τον μαθητή δέκτη εκφοβισμού, αλλά και τον ίδιο τον μαθητή που ασκεί εκφοβισμό, αφού βάσει επιστημονικών θέσεων τέτοια συμπεριφορά αυξάνει την πιθανότητα εμφάνισης εγκληματικών τάσεων κατά την ενήλικη ζωή, συνεπώς για τον μαθητή που ασκεί εκφοβισμό κρίνεται αναγκαία η αναμορφωτική παρέμβαση εκ μέρους της πολιτείας, ώστε πέραν της λήψης κατασταλτικών μέτρων, ούτος

να τυγχάνει περαιτέρω ουσιαστικής στήριξης με την επιβολή ύστερα από απόφαση αρμόδιου δικαστηρίου των κατάλληλων αναμορφωτικών μέτρων,

185(I) του 2020.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ειδικά όσον αφορά τον σχολικό εκφοβισμό, πέραν των δράσεων, μηχανισμών και προγραμμάτων που αναλαμβάνονται από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμου, απαιτείται η λήψη κατασταλτικών και αναμορφωτικών μέτρων σε εκείνες τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο μαθητής που ασκεί εκφοβισμό κρίνεται ένοχος από το δικαστήριο,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το ίδιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει την ανάγκη εντοπισμού και επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων που σχετίζονται με τη νεανική παραβατικότητα,

23(III) του 2005.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η Δημοκρατία δεσμεύεται όχι μόνο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία έχει κυρωθεί με τον περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο που έχει πεδίο εφαρμογής τα παιδιά που δεν έχουν υπερβεί την ηλικία των δεκαοκτώ (18) ετών, αλλά και από άλλα διεθνή κείμενα, ήτοι τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον περί

233 του 1990

5(III) του 2000 της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό)
9(III) του 2010. Νόμο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του
Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η οποία κυρώθηκε με το Διεθνές Σύμφωνο
για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για
τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα και τον
Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
Επίσημη
Εφημερίδα των
Ευρωπαϊκών
Κοινοτήτων,
18.12.2002,
C364/01.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, πέραν του σχολικού και εργασιακού εκφοβισμού,
εκφοβισμός υφίσταται και στο στράτευμα, στοχεύοντας σε
σωματική ή ψυχολογική κακοποίηση του θύματος ή/και στα δύο
ή σε μείωση της προσωπικότητάς του προσώπου στόχου, με
αποτέλεσμα και αυτή η περίπτωση εκφοβισμού να χρήζει
επίσης αποτελεσματικής αντιμετώπισης με τη λήψη
κατασταλτικών μέτρων,

Για όλους αυτούς τους λόγους, η Βουλή των Αντιπροσώπων
ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός
τίτλος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της
Ποινικοποίησης του Εκφοβισμού (Σχολικού, Εργασιακού και

Εκφοβισμού στο Στράτευμα) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2023.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Ερμηνεία.

2. Στο παρόν Μέρος, εκτός εάν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια-

55(Ι) του 2021.

«αρμόδιο δικαστήριο» σημαίνει το Δικαστήριο Παιδιών, το οποίο συγκροτείται σε κάθε επαρχία της Δημοκρατίας δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 64 του περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμου για την εκδίκαση υποθέσεων μεταξύ παιδιών, κατά την έννοια που αποδίδουν, αντιστοίχως, στους όρους «παιδί» και «παιδί σε σύγκρουση με τον νόμο» οι διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

«διαδικτυακά διαδιδόμενος σχολικός εκφοβισμός» σημαίνει τον εκ προθέσεως και κατά ηλεκτρονικό τρόπο ασκούμενο εκφοβισμό από ένα ή περισσότερους μαθητές, ο οποίος στρέφεται κατά στόχου, ήτοι κατά μαθητή δέκτη εκφοβισμού, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κινητής τηλεφωνικής συσκευής ή/και άλλης ηλεκτρονικής συσκευής και συνίσταται στη δημοσίευση ή αποστολή προσωπικών ή ευαίσθητων πληροφοριών που αφορούν στον

μαθητή δέκτη εκφοβισμού, τη δημοσίευση των σεξουαλικών προτιμήσεων ή προσωπικών προβλημάτων αυτού σε πολλαπλούς παραλήπτες, τη δημοσίευση προσωπικών φωτογραφιών ή μηνυμάτων αυτού σε ιστολόγια, ιστοχώρους κοινωνικής δικτύωσης ή άλλες ιστοσελίδες, τη δημιουργία ψεύτικου διαδικτυακού πορτραίτου αυτού σε σελίδες κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό τη γελοιοποίηση, τον εξευτελισμό και/ή τη διαπόμπευσή του, την αποστολή κακοποιητικών και/ή εξευτελιστικών μηνυμάτων ή βιντεογραφήσεων, την αποστολή στον ίδιο ή/και σε άλλους παραλήπτες απειλών για τη σωματική ακεραιότητα αυτού, τις επαναλαμβανόμενες νεκρές κλήσεις, την εγγραφή αυτού σε ιστοχώρους πορνογραφικού περιεχομένου άνευ της συγκαταθέσεώς του και την αποστολή πορνογραφικού υλικού, τη δημοσίευση πραγματικών ή ψεύτικων φωτογραφιών αυτού σεξουαλικού περιεχομένου σε πλήθος παραληπτών, τη δημιουργία ιστοσελίδας που τον στοχοποιεί και στην οποία καλούνται άλλα πρόσωπα να δημοσιεύουν μηνύματα μίσους, σεξισμού, φασισμού για τον ίδιο, την παραβίαση του προσωπικού του λογαριασμού με τη χρήση του ονόματος ξένου χρήστη για τη διάδοση φημών και/ή ψευδών ειδήσεων για τον ίδιο και περιλαμβάνει κάθε άλλη συναφή πράξη που στοχεύει στην πρόκληση βλάβης, εξευτελισμού, αναστάτωσης και φόβου στον ίδιο.

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

185(Ι) του 2020.

«ενδοσχολική βία» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμου·

«στόχος» σημαίνει τον μαθητή δέκτη εκφοβισμού, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος Νόμου,

«σχολικός εκφοβισμός» σημαίνει την κατ' εξακολούθηση και εκ προθέσεως ασκούμενη από ένα ή περισσότερους μαθητές άσκηση ψυχολογικής βίας σε σχολικό ή άλλο συναφή χώρο, κατά μαθητή ο οποίος καθίσταται στόχος, στον οποίο δυνατόν να συγκαταλέγεται και η άσκηση σωματικής κακοποιητικής συμπεριφοράς και που, ενδεικτικά και μη εξαντλητικά, συνίσταται σε διάδοση κακόηθων και/ή ψευδών φημών, στην καθ' οιονδήποτε τρόπο δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων του στόχου, σε απειλές ή σε εκβιασμούς, σε απόσπαση προσωπικών αντικειμένων, χτυπήματα, σπρωξίματα, τσιμπήματα, δαγκωνιές ή κακόηθες πείραγμα, σε εκτόξευση υβριστικών ή κοροϊδευτικών εκφράσεων, σχολίων, σε εμπαιγμό ως προς τη φυλή, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή άλλο χαρακτηριστικό αυτού και περιλαμβάνει τον διαδικτυακά διαδιδόμενο σχολικό

εκφοβισμό, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος άρθρου·

«μαθητής» σημαίνει πρόσωπο ηλικίας μεταξύ δεκατεσσάρων (14) και δεκαοκτώ (18) ετών, το οποίο φοιτά σε δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο και που ως εκ της μαθητικής του ιδιότητας δυνατόν να συχνάζει και σε δημόσιο ή ιδιωτικό φροντιστήριο ή σε θερινό σχολείο και περιλαμβάνει πρόσωπο, το οποίο δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πρώτο (21^ο) έτος της ηλικίας του, για το οποίο εφαρμόζονται οι διατάξεις του περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμου ως προς το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου αδίκημα, εφόσον αυτό διαπράχθηκε πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου (18^{ου}) έτους της ηλικίας του·

55(Ι) του 2021.

«μαθητής δέκτης εκφοβισμού» σημαίνει μαθητή, ο οποίος καθίσταται στόχος, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος Νόμου·

«σχολικός ή άλλος συναφής χώρος» σημαίνει δημόσιο σχολείο μέσης γενικής ή μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι

- 10 του 1969 διατάξεις του περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου,
67 του 1978 ιδιωτικό σχολείο κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό
53 του 1979 οι διατάξεις του περί Ιδιωτικών Σχολείων Νόμου, δημόσιο

- 4 του 1985 φροντιστήριο και θερινό σχολείο κατά την έννοια που
100 του 1985 αποδίδουν, αντιστοίχως, στους όρους αυτούς οι διατάξεις των
168 του 1986 περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμοι του 1971
65 του 1987 έως 1985, ιδιωτικό φροντιστήριο κατά την έννοια που
129 του 1987 αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί της Ίδρυσης και
157 του 1987 Λειτουργίας Ιδιωτικών Φροντιστηρίων και για Άλλα Συναφή
162 του 1987 Θέματα Νόμου και περιλαμβάνει κάθε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό
180 του 1987 χώρο στον οποίο συναθροίζονται επί οργανωμένης ή μη
245 του 1987 βάσεως μαθητές για την άσκηση οποιασδήποτε
76 του 1988 δραστηριότητας συνάδουσας με τη μαθητική ιδιότητα, είτε
107 του 1988 διδακτικής είτε ψυχαγωγικής.
234 του 1988
105 του 1990
135 του 1991
151 του 1991
251 του 1991
12(I) του 1992
50(I) του 1992
78(I) του 1992
80(I) του 1992
81(I) του 1992
116(I) του 1992
40(I) του 1993
46(I) του 1993
8(I) του 1994

37(I) ΤΟΥ 1994
26(I) ΤΟΥ 1995
72(I) ΤΟΥ 1995
25(I) ΤΟΥ 1996
43(I) ΤΟΥ 1996
110(I) ΤΟΥ 1996
42(I) ΤΟΥ 1997
88(I) ΤΟΥ 1997
5(I) ΤΟΥ 1998
23(I) ΤΟΥ 1998
46(I) ΤΟΥ 1998
57(I) ΤΟΥ 1998
79(I) ΤΟΥ 1998
12(I) ΤΟΥ 1999
30(I) ΤΟΥ 1999
44(I) ΤΟΥ 1999
84(I) ΤΟΥ 1999
157(I) ΤΟΥ 1999
31(I) ΤΟΥ 2000
48(I) ΤΟΥ 2000
83(I) ΤΟΥ 2000
131(I) ΤΟΥ 2000
13(I) ΤΟΥ 2001
21(I) ΤΟΥ 2001
162(I) ΤΟΥ 2001

163(l) του 2001

135(l) του 2002

207(l) του 2002

17(l) του 2003

113(l) του 2003

44(l) του 2004

80(l) του 2004

100(l) του 2006

36(l) του 2007

52(l) του 2007

84(l) του 2008

21(l) του 2010

93(l) του 2010

21(l) του 2011

24(l) του 2011

195(l) του 2011

76(l) του 2012

164(l) του 2012

8(l) του 2014

76(l) του 2014

101(l) του 2015

127(l) του 2015

128(l) του 2015

185(l) του 2015

48(l) του 2016

74(I) του 2016
19(I) του 2017
61(I) του 2017
68(I) του 2018
54(I) του 2019
124(I) του 2019
24(I) του 2021.
147(I) του 2019
168(I) του 2020.
5 του 1971
56 του 1983
123 του 1985
154(I) του 1999
18(I) του 2004
109(I) του 2006
77(I) του 2008
18(I) του 2012
117(I) του 2018
147(I) του 2019.
117(I) του 2018
137(I) του 2020
67(I) του 2021.

Αδίκημα του σχολικού εκφοβισμού.	3.-(1) Οποιοσδήποτε μαθητής ασκεί σχολικό εκφοβισμό είναι ένοχος του αδικήματος του σχολικού εκφοβισμού και, σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δώδεκα (12) μήνες ή σε χρηματική ποινή μέχρι δύο χιλιάδες ευρώ (€2.000) ή και στις δύο αυτές ποινές υπό την επιφύλαξη της μη τιμωρίας της συγκεκριμένης πράξης σχολικού εκφοβισμού βάσει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή των
Κεφ. 154.	3 του 1962 διατάξεων οποιουδήποτε άλλου εν ισχύι Νόμου, με ποινή 43 του 1963 βαρύτερη της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του παρόντος 41 του 1964 άρθρου.
69 του 1964	
70 του 1965	
5 του 1967	
58 του 1967	
44 του 1972	
92 του 1972	
29 του 1973	
59 του 1974	
3 του 1975	
13 του 1979	
10 του 1981	
46 του 1982	
86 του 1983	
186 του 1986	
111 του 1989	

236 ΤΟΥ 1991
6(Ι) ΤΟΥ 1994
3(Ι) ΤΟΥ 1996
99(Ι) ΤΟΥ 1996
36(Ι) ΤΟΥ 1997
40(Ι) ΤΟΥ 1998
45(Ι) ΤΟΥ 1998
15(Ι) ΤΟΥ 1999
37(Ι) ΤΟΥ 1999
38(Ι) ΤΟΥ 1999
129(Ι) ΤΟΥ 1999
30(Ι) ΤΟΥ 2000
43(Ι) ΤΟΥ 2000
77(Ι) ΤΟΥ 2000
162(Ι) ΤΟΥ 2000
169(Ι) ΤΟΥ 2000
181(Ι) ΤΟΥ 2000
27(Ι) ΤΟΥ 2001
12(Ι) ΤΟΥ 2002
85(Ι) ΤΟΥ 2002
144(Ι) ΤΟΥ 2002
145(Ι) ΤΟΥ 2002
25(Ι) ΤΟΥ 2003
48(Ι) ΤΟΥ 2003
84(Ι) ΤΟΥ 2003

164(I) ΤΟΥ 2003

124(I) ΤΟΥ 2004

31(I) ΤΟΥ 2005

18(I) ΤΟΥ 2006

130(I) ΤΟΥ 2006

126(I) ΤΟΥ 2007

127(I) ΤΟΥ 2007

70(I) ΤΟΥ 2008

83(I) ΤΟΥ 2008

64(I) ΤΟΥ 2009

56(I) ΤΟΥ 2011

72(I) ΤΟΥ 2011

163(I) ΤΟΥ 2011

167(I) ΤΟΥ 2011

84(I) ΤΟΥ 2012

95(I) ΤΟΥ 2012

134(I) ΤΟΥ 2012

125(I) ΤΟΥ 2013

131(I) ΤΟΥ 2013

87(I) ΤΟΥ 2015

91(I) ΤΟΥ 2015

112(I) ΤΟΥ 2015

113(I) ΤΟΥ 2015

31(I) ΤΟΥ 2016

43(I) ΤΟΥ 2016

31(I) του 2017
72(I) του 2017
23(I) του 2018
24(I) του 2018
108(I) του 2018
134(I) του 2020
150(I) του 2020
27(I) του 2021
45(I) του 2021
190(I) του 2021.

(2) Άνευ επηρεασμού των διατάξεων του άρθρου 3 και των 95 του 1972 διατάξεων του περί της Υφ' Όρον Αναστολής της Εκτελέσεως 41(I) του 1997 Ποινής Φυλακίσεως εις Ωρισμένας Περιπτώσεις Νόμου, το 186(I) του 2003. δικαστήριο κατά την επιβολή της ποινής ενεργεί, σύμφωνα με 55(I) του 2021. τις διατάξεις του Μέρους IV και του Μέρους V του περί Παιδιών Μέρους IV σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμου, ως προς τη διαδικασία και Μέρους V. μεταχείριση μαθητή που ασκεί εκφοβισμό και βάσει αυτών δύναται να-

(α) επιβάλλει τα μέτρα ή τις ποινές που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 88 αυτού·

(β) αναβάλλει την υπόθεση ως προς την επιβολή οποιασδήποτε ποινής ή μέτρου, σύμφωνα με τις

διατάξεις του άρθρου 88 και να ενεργεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 89 αυτού, για τη σύνταξη γραπτής έκθεσης από κηδεμονευτικό λειτουργό, η οποία θα υποβοηθήσει το δικαστήριο στον καθορισμό της κατάλληλης ποινής ή άλλου τρόπου αντιμετώπισης του μαθητή που ασκεί εκφοβισμό και έχει κριθεί ένοχος, επιβάλλοντας κατά την κρίση του περιορισμό αυτού σε χώρο κράτησης παιδιών ή/και άλλους όρους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 90 έως 95 αυτού.

- (γ) αναστέλλει την επιβληθείσα ποινή, υπό τους προβλεπόμενους από τις διατάξεις του άρθρου 96 αυτού, όρους και προϋποθέσεις.
- (δ) εκδίδει, αναλόγως της περιπτώσεως, οποιοδήποτε προβλεπόμενο από τις διατάξεις των άρθρων 97 έως 117 αυτού διάταγμα και/ή να επιβάλλει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων αυτών, οποιοδήποτε άλλο μέτρο ή όρο.
- (ε) εφαρμόζει ως έσχατο μέτρο τις διατάξεις του Μέρους VI αυτού ως προς την επιβολή της ποινής κράτησης μαθητή που ασκεί εκφοβισμό και έχει

κριθεί ένοχος, νοουμένου ότι κατά την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης, ούτος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο (16^ο) έτος της ηλικίας του.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Ερμηνεία.

4. Στο παρόν Μέρος, εκτός εάν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια-

«αρμόδιο δικαστήριο» σημαίνει δικαστήριο στη Δημοκρατία, στην επαρχία στην οποία επισυνέβηκε εργασιακός εκφοβισμός κατά συγκεκριμένου εργοδοτουμένου, ο οποίος συνιστά αδίκημα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου.

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«δημόσιος τομέας» σημαίνει τη δημόσια υπηρεσία της Δημοκρατίας, όπως αυτή ορίζεται από τις διατάξεις του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου.

211 του 1991

27(I) του 1994

83(I) του 1995

60(I) του 1996

109(I) του 1996

69(I) ΤΟΥ 2000
156(I) ΤΟΥ 2000
4(I) ΤΟΥ 2001
94(I) ΤΟΥ 2003
128(I) ΤΟΥ 2003
183(I) ΤΟΥ 2003
31(I) ΤΟΥ 2004
218(I) ΤΟΥ 2004
68(I) ΤΟΥ 2005
79(I) ΤΟΥ 2005
105(I) ΤΟΥ 2005
96(I) ΤΟΥ 2006
107(I) ΤΟΥ 2008
137(I) ΤΟΥ 2009
194(I) ΤΟΥ 2011
78(I) ΤΟΥ 2013
7(I) ΤΟΥ 2014
21(I) ΤΟΥ 2014
100(I) ΤΟΥ 2015
148(I) ΤΟΥ 2017
151(I) ΤΟΥ 2017
152(I) ΤΟΥ 2017
98(I) ΤΟΥ 2020
136(I) ΤΟΥ 2020.

«διευθυντικό δικαίωμα» σημαίνει το δικαίωμα του εργοδότη ιδιωτικού δικαίου, όπως βάσει των όρων της συναφθείσας ατομικής σύμβασης εργασίας καθορίζει το είδος, τον τόπο, τον χρόνο και τις λοιπές συνθήκες παροχής εργασίας και κάθε θέμα το οποίο αφορά στην οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησής του, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους και σκοπούς αυτής, του οποίου οι βασικοί όροι εργασίας και απασχόλησης 174(Ι) του 2012 διέπονται από τις διατάξεις του περί της Εργασίας μέσω 87(Ι) του 2021. Επιχείρησης Προσωρινής Απασχόλησης Νόμου.

«εργασιακός εκφοβισμός» σημαίνει την εκ προθέσεως και κατ' εξακολούθηση ασκούμενη κατά εργοδοτούμενου ψυχολογική κακομεταχείριση και/ή χειραγώγηση ή ηθική παρενόχληση από τον εργοδότη, προϊστάμενο ή άλλο ιεραρχικά ανώτερο αυτού, η οποία επισυμβαίνει και/ή εκδηλώνεται στον ίδιο εργασιακό χώρο, και η οποία δυνατόν να συνίσταται σε άμεσο εκφοβισμό, ήτοι ενδεικτικά και μη εξαντλητικά, σε απειλές, προσβολές, εξευτελισμό με σκοπό τη μείωση της προσωπικότητας, την απομόνωση και τον αποκλεισμό αυτού ή στην ανάθεση ταπεινωτικών καθηκόντων με σκοπό τον υποβιβασμό της επαγγελματικής και κοινωνικής εικόνας του εργοδοτούμενου σε τρίτους και την προσβολή της αξιοπρέπειάς του ή σε έμμεσο εκφοβισμό, ήτοι, ενδεικτικά και μη εξαντλητικά, στην εξώθηση σε λάθη, στην καθ' οιονδήποτε τρόπο περιλαμβανομένης της κατά ηλεκτρονικό τρόπο διασποράς φημών ή μετάδοσης

ψευδών πληροφοριών για τον εργοδοτούμενο και την απόδοσή του και περιλαμβάνει τον, κατά τον ίδιο τρόπο, ήτοι άμεσα ή έμμεσα, ασκούμενο εκφοβισμό από συνάδελφο ή συναδέλφους του εργοδοτουμένου στον ίδιο εργασιακό χώρο και κάθε άλλη μέθοδο εκφοβισμού, η οποία εμπίπτει στην επιστημονικά καθορισθείσα έννοια της ηθικής παρενόχλησης (*mobbing*) και της ψυχολογικής χειραγώγησης (*gaslighting*), όπως οι όροι αυτοί περαιτέρω εξειδικεύονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

«εργασιακός χώρος» σημαίνει αναφορικά με-

- (α) εργοδοτούμενο ως δημόσιο υπάλληλο βάσει των διατάξεων του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου, τον χώρο τον οποίο η δημόσια υπηρεσία υποδεικνύει στον εργοδοτούμενο ως χώρο εγκατάστασής του για την εκτέλεση των νόμιμων καθηκόντων του, όπως αυτά απορρέουν από το οικείο για την οικεία θέση σχέδιο υπηρεσίας,
- 1 του 1990
- 71 του 1991
- 211 του 1991
- 27(I) του 1994
- 83(I) του 1995
- 60(I) του 1996
- 109(I) του 1996
- 69(I) του 2000
- 156(I) του 2000
- 4(I) του 2001
- 94(I) του 2003
- 128(I) του 2003

183(I) του 2003
31(I) του 2004
218(I) του 2004
68(I) του 2005
79(I) του 2005
105(I) του 2005
96(I) του 2006
107(I) του 2008
137(I) του 2009
194(I) του 2011
78(I) του 2013
7(I) του 2014
21(I) του 2014
100(I) του 2015
148(I) του 2017
151(I) του 2017
152(I) του 2017
98(I) του 2020
136(I) του 2020
1(I) του 2022
113(I) του 2022
120(I) του 2022
59(I) του 2023
64(I) του 2023
78(I) του 2023.

(β) εργοδοτούμενο αορίστου χρόνου δυνάμει των διατάξεων του περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία, το υπουργείο, οικείο γραφείο ή οικεία υπηρεσία όπου έκαστος έχει τοποθετηθεί, βάσει των διατάξεων του Μέρους IV του ίδιου Νόμου,

Μέρος IV.

(γ) εργοδοτούμενο ορισμένου χρόνου προσληφθέντος δυνάμει των διατάξεων του Μέρους II του περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία, το οικείο υπουργείο, οικείο γραφείο ή οικεία υπηρεσία όπου ο εργοδοτούμενος προσλήφθηκε για να καλύψει συγκεκριμένες ανάγκες για καθορισμένο χρονικό διάστημα,

Μέρος II.

(δ) εργοδοτούμενο υπό νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή άλλου οργανισμού δημοσίου δικαίου ιδρυθέντος προς το δημόσιο συμφέρον και προσληφθέντος δυνάμει των διατάξεων του οικείου Νόμου, τον χώρο στον οποίο έκαστο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου στεγάζεται και/ή αποτελεί την έδρα

αυτού και ειδικότερα τον χώρο, στον οποίο ο εργοδοτούμενος ασκεί τα συνήθη καθήκοντά του,

(ε) εργοδοτούμενο υπό οποιασδήποτε αρχής τοπικής διοίκησης και προσληφθέντα δυνάμει των διατάξεων του οικείου Νόμου, τον χώρο στον οποίο η οικεία αρχή στεγάζεται και ειδικότερα τον χώρο στον οποίο ο εργοδοτούμενος ασκεί τα συνήθη καθήκοντά του.

(στ) εργοδοτούμενο ιδιωτικού δικαίου, ο οποίος έχει συνάψει σύμβαση εξηρημένης εργασίας ή μαθητείας και η εργοδότηση του οποίου διέπεται από τις διατάξεις του περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών Νόμου και του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου, ο συνήθης τόπος εκτέλεσης των καθηκόντων του εργοδοτουμένου ως και κάθε άλλος χώρος συναφής με τα καθήκοντά του, στον οποίο εντέλλεται υπό του εργοδότη του, στο πλαίσιο του διευθυντικού δικαιώματος αυτού, να παρέχει την εργασία για την οποία προσλήφθηκε και να ασκεί τα εξ' αυτής απορρέοντα καθήκοντα

8 του 1967

25 του 1968

23 του 1969

26 του 1970

34 του 1972

66 του 1972

5 του 1973

85 του 1979

55 του 1980

65(I) του 1993

79(I) του 1996

26(I) του 1997

110(I) του 1999

165(I) του 2001

66(I) ΤΟΥ 2002
72(I) ΤΟΥ 2002
169(I) ΤΟΥ 2002
18(I) ΤΟΥ 2005
42(I) ΤΟΥ 2011
217(I) ΤΟΥ 2022
24(I) ΤΟΥ 2023.

41 ΤΟΥ 1980
48 ΤΟΥ 1982
11 ΤΟΥ 1983
7 ΤΟΥ 1984
10 ΤΟΥ 1985
116 ΤΟΥ 1985
4 ΤΟΥ 1987
199 ΤΟΥ 1987
214 ΤΟΥ 1987
68 ΤΟΥ 1988
96 ΤΟΥ 1989
136 ΤΟΥ 1989
17 ΤΟΥ 1990
218 ΤΟΥ 1991
98(I) ΤΟΥ 1992
64(I) ΤΟΥ 1993
18(I) ΤΟΥ 1995

55(Ι) του 1996
87(Ι) του 1997
80(Ι) του 1998
84(Ι) του 1998
55(Ι) του 1999
98(Ι) του 2000
99(Ι) του 2000
2(Ι) του 2001
51(Ι) του 2001
135(Ι) του 2001
143(Ι) του 2001
71(Ι) του 2002
132(Ι) του 2002
10(Ι) του 2005
142(Ι) του 2005
53(Ι) του 2006
161(Ι) του 2006
110(Ι) του 2007
164(Ι) του 2007
9(Ι) του 2008
24(Ι) του 2008
22(Ι) του 2009
93(Ι) του 2009
112(Ι) του 2009
59(Ι) του 2010.

«εργοδότης» σημαίνει για-

- (α) τον δημόσιο τομέα και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, τον εκπροσωπούντα τον οικείο τομέα στην επιμέρους υπηρεσία, τμήμα ή κλάδο, υπό την ιδιότητα του γενικού διευθυντή, του διευθυντή, του προϊσταμένου ή του επικεφαλής της οικείας υπηρεσίας, τμήματος ή κλάδου, στο πλαίσιο της ιεραρχικής σχέσης που έκαστος έχει σε σχέση με τον οικείο εργοδοτούμενο·
- (β) τον ιδιωτικό τομέα, τον κατ' εντολή, ανάθεση ή εξουσιοδότηση εκπροσωπούντα την οικεία επιχείρηση, ως διευθύνοντα υπάλληλο και ασκούντα εξουσία επί του οικείου εργοδοτούμενου, στο πλαίσιο του διευθυντικού δικαιώματος·

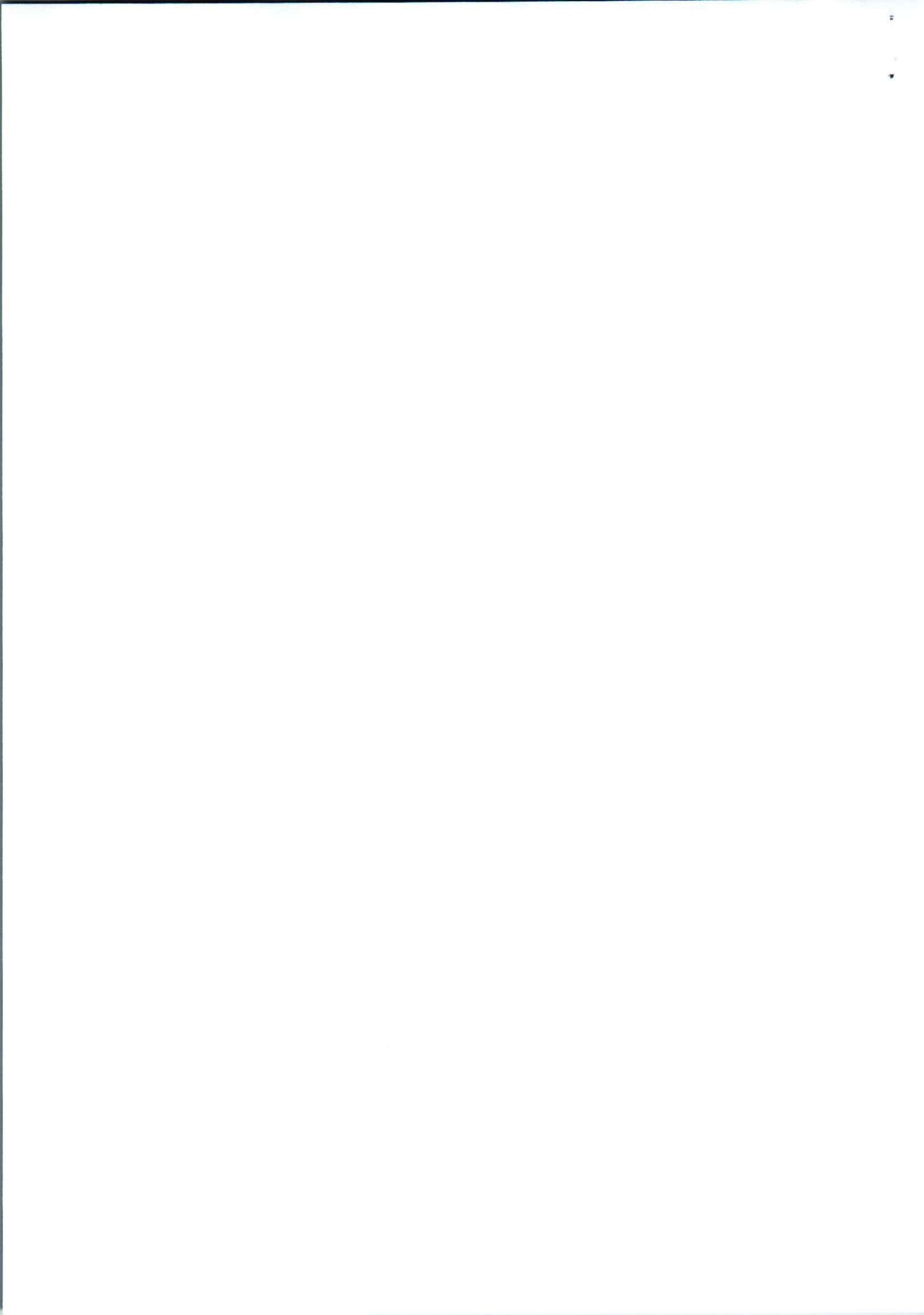
«εργοδοτούμενος» σημαίνει πρόσωπο το οποίο τελεί σε εργασιακή σχέση με τον δημόσιο, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα ή εν γένει τον κρατικό τομέα και κάθε πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα, το οποίο εργάζεται για άλλο πρόσωπο, είτε δυνάμει σύμβασης εξηρημένης εργασίας είτε υπό περιστάσεις τέτοιες, από τις οποίες να δύναται να συναχθεί ότι υφίσταται σχέση εργοδότη και εργοδοτούμενου·

«ευρύτερος δημόσιος τομέας» σημαίνει τη διά νόμου καθιδρυθείσα ανεξάρτητη υπηρεσία, αρχή ή γραφείο ανεξάρτητου αξιωματούχου, το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή άλλο οργανισμό δημοσίου δικαίου και περιλαμβάνει κάθε αρχή τοπικής διοικήσεως, ήτοι δήμο ή κοινότητα που αριθμεί δέκα χιλιάδες (10 000) κατοίκους και άνω, όπως και κάθε άλλο οργανισμό δημοσίου δικαίου χωρίς νομική προσωπικότητα, ο οποίος ιδρύθηκε με νόμο προς το δημόσιο συμφέρον και τα κεφάλαια του οποίου, είτε παρέχονται είτε είναι εγγυημένα από τη Δημοκρατία, περιλαμβάνει δε εταιρεία στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας έχει συμμετοχή το κράτος.

«ηθική παρενόχληση» ή «mobbing» σημαίνει τη συστηματική, μεθοδική και συνεχή, ήτοι τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και για μεγάλο χρονικό διάστημα ενόχληση, επίθεση, περικύκλωση εργοδοτούμενου στον εργασιακό χώρο, που εκδηλώνεται με λόγια, πράξεις, γραπτά μηνύματα ή άλλα συναφή και που δύναται να προξενήσει βλάβη στην προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια ή τη σωματική ή ψυχική ακεραιότητα αυτού, θέτοντας σε κίνδυνο την εργασία του και/ή διαταράσσοντας το εργασιακό κλίμα.

«προϊστάμενος» σημαίνει για-

- (α) τον δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα, τον ιεραρχικά ανώτερο του εργοδοτουμένου υπάλληλο, ο οποίος είναι ο επικεφαλής υπηρεσίας, τμήματος ή κλάδου και έχει τον έλεγχο των ιεραρχικά κατώτερων υπαλλήλων της οικείας υπηρεσίας, τμήματος ή κλάδου και
- (β) τον ιδιωτικό τομέα, τον εργοδότη και/ή διευθύνοντα μισθωτό υπάλληλο, ο οποίος ενεργεί ως εκπρόσωπος του εργοδότη και έχει υπό την εποπτεία του το προσωπικό της οικείας επιχείρησης, ανάλογα με το μέγεθος και τη διάρθρωσή της, είτε στο σύνολό της είτε ως προς μέρος αυτής, ήτοι κατά τμήμα ή κατά κλάδο.

«στόχος» σημαίνει τον εργοδοτούμενο εναντίον του οποίου εκδηλώνεται εργασιακός εκφοβισμός, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.

«ψυχολογική χειραγώγηση στην εργασία» ή «*gaslighting*» σημαίνει τη συστηματικά και εκ προθέσεως ασκούμενη σε εργασιακό χώρο από προϊστάμενο ή άλλο ιεραρχικά ανώτερο του εργοδοτουμένου πρόσωπο ή/και άλλο εργοδοτούμενο στον ίδιο εργασιακό χώρο άσκηση ψυχολογικής βίας, που συνίσταται σε αμφισβήτηση της ορθότητας της σκέψης του εργοδοτουμένου και/ή αποσταθεροποίηση των πεποιθήσεών του, μέσω διάφορων πράξεων και/ή μεθόδων, που ενδεικτικά

και μη εξαντλητικά, συνίστανται σε άρνηση και/ή αθέτηση υποσχέσεων, αποκλεισμό από εργασιακές ευκαιρίες, εκμετάλλευση, αντιφατικές οδηγίες, ψεύδη, επίρριψη ευθυνών, παραπλάνηση με σκοπό την απώλεια της αυτοπεποίθησής του και απώτερο στόχο την ποδηγέτηση και την εξάρτησή του από τον ίδιο και εν τέλει την επαγγελματική καταρράκωσή του.

Αδίκημα
εργασιακού
εκφοβισμού.

5. Όποιος ως εκ της θέσεώς του ως εργοδότης, προϊστάμενος, επικεφαλής υπηρεσίας, τμήματος ή κλάδου ή/και εργοδοτούμενος, ασκεί εργασιακό εκφοβισμό οποιουδήποτε είδους κατά εργοδοτούμενου, είναι ένοχος του αδικήματος του εργασιακού εκφοβισμού και, σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι πέντε χιλιάδες ευρώ (€5.000) ή και στις δύο αυτές ποινές υπό την επιφύλαξη της μη τιμωρίας της συγκεκριμένης πράξης εργασιακού εκφοβισμού δυνάμει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή άλλου εν ισχύι Νόμου, με ποινή βαρύτερη της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου:

Νοείται ότι, δεν αποτελεί υπεράσπιση για τον ασκούντα εργασιακό εκφοβισμό, η επίκληση της υφιστάμενης τυπικής ιεραρχικής σχέσης εξουσίας μεταξύ εργοδότη και εργοδοτούμενου, όπως αυτή ορίζεται από τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο για τον δημόσιο τομέα και από τον οικείο νόμο για κάθε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή άλλο δημόσιο

οργανισμό, ούτε η απορρέουσα από το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη υποχρέωση, στο πλαίσιο της συναφθείσας ατομικής σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου:

Νοείται περαιτέρω ότι, δεν αποτελεί υπεράσπιση για τον ασκούντα εργασιακό εκφοβισμό, ο ισχυρισμός ότι ενεργούσε κατ' εντολήν του εργοδότη και/ή, αναλόγως της περιπτώσεως, του προϊσταμένου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ

Ερμηνεία.

6. Στο παρόν Μέρος, εκτός εάν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια-

«αρμόδιο δικαστήριο» σημαίνει δικαστήριο στη Δημοκρατία στην επαρχία στην οποία εκδηλώθηκε εκφοβισμός στο στράτευμα·

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία·

«Δύναμη» σημαίνει την Εθνική Φρουρά της Δημοκρατίας που συστάθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία εκδόθηκε δυνάμει των διατάξεων του εδαφίου (1) του άρθρου 3

20 του 1964. του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου του 1964, η οποία περιέχεται
Επίσημη στο Διάταγμα υπ' αριθμόν 30.
Εφημερίδα,
Τρίτο Παράρτημα:
4.6.1964.

«εθνοφρουρός» σημαίνει οποιοδήποτε πρόσωπο υπηρετεί στη
Δύναμη ως στρατεύσιμος προς εκπλήρωση της υποχρέωσης
οποιοδήποτε είδους θητείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του
19(I) του 2011 περί Εθνικής Φρουράς Νόμου, ήτοι στρατιωτικής, ειδικής
128(I) του 2013 στρατιωτικής ή εναλλακτικής στρατιωτικής θητείας·
94(I) του 2014
2(I) του 2015
98(I) του 2015
110(I) του 2015
82(I) του 2016
101(I) του 2018
85(I) του 2019
91(I) του 2019
47(I) του 2020
136(I) του 2021
193(I) του 2022
194(I) του 2022.

«εκφοβισμός στο στράτευμα» σημαίνει την εκ μέρους ενός ή περισσοτέρων μελών του Στρατού ή ενός ή περισσοτέρων εθνοφρουρών, κατά μόνος ή οργανωμένα ή/και σε συνδυασμό μεταξύ τους, άσκηση ψυχολογικής βίας κατά άλλου εθνοφρουρού, η οποία δυνατόν να περιλαμβάνει και σωματική κακοποιητική συμπεριφορά συνισταμένη σε πράξη ή πράξεις που εκφεύγουν του συνήθους πνεύματος πειθαρχίας και σκληραγώγησης στο στράτευμα, όπως στην αντίληψη του μέσου πολίτη οι όροι αυτοί γίνονται αντιληπτοί για το στράτευμα στο πλαίσιο της συνήθους εκπαίδευσης και που στοχεύει στην ταπείνωση, τον εξευτελισμό, την ηθική, καταρράκωση και εν τέλει στη μείωση της αξιοπρέπειας του στόχου.

«μέλος της Δύναμης» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου.

«μέλος του Στρατού» σημαίνει κάθε πρόσωπο, το οποίο κατέχει

- 36(Ι0 του 2016 μόνιμη θέση στον Στρατό, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί
- 126(Ι) του 2016 Στρατού της Δημοκρατίας Νόμου.
- 172(Ι) του 2017
- 173(Ι) του 2017
- 122(Ι) του 2019
- 137(Ι) του 2021
- 171(Ι) του 2021.

«οπλίτης» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Στρατού της Δημοκρατίας Νόμου.

«στέλεχος» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου.

«στράτευμα» σημαίνει τον Στρατό της Δημοκρατίας και τα Σώματα των τριών Κλάδων του Στρατού και τα Κοινά Σώματα,

36(I) του 2016 όπως αυτά ορίζονται από τις διατάξεις του περί Στρατού της
126(I) του 2016 Δημοκρατίας Νόμου και περιλαμβάνει τη Δύναμη, κατά την
172(I) του 2017 έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό ο διατάξεις του παρόντος
173(I) του 2017 άρθρου.
122(I) του 2019
137(I) του 2021
171(I) του 2021.

«στόχος» σημαίνει τον εθνοφρουρό εναντίον του οποίου εκδηλώνεται και/ή ασκείται εκφοβισμός στο στράτευμα, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.

Αδίκημα
εκφοβισμού
στο στράτευμα.

7. Οποιοδήποτε στέλεχος, μέλος της Δύναμης ή μέλος του Στρατού και οποιοσδήποτε οπλίτης ή εθνοφρουρός, ασκεί εκφοβισμό κατά εθνοφρουρού, είναι ένοχος του αδικήματος του εκφοβισμού στο στράτευμα και, σε περίπτωση καταδίκης του,

υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) ετών ή σε χρηματική ποινή μέχρι πέντε χιλιάδες ευρώ (€5.000) ή και στις δύο αυτές ποινές υπό την επιφύλαξη της μη τιμωρίας της συγκεκριμένης πράξης εκφοβισμού στο στράτευμα δυνάμει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή άλλου εν ισχύι Νόμου, με ποινή βαρύτερη της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου:

Νοείται ότι, δεν αποτελεί υπεράσπιση για τον ασκούντα εκφοβισμό, η επίκληση της υφιστάμενης υπηρεσιακής σχέσης μεταξύ αυτού και ανώτερου ιεραρχικά μέλους της Δύναμης ή ανώτερου ιεραρχικά μέλους του Στρατού και η δυνάμει αυτής υποχρέωση εκτέλεσης εντολών.

ΜΕΡΟΣ IV

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ποινική δίωξη.

8. Ποινική δίωξη, δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου για το αδίκημα του σχολικού εκφοβισμού, το αδίκημα του εργασιακού εκφοβισμού ή το αδίκημα του εκφοβισμού στο στράτευμα δεν δύναται να ασκηθεί, παρά μόνον κατόπιν προηγούμενης συγκατάθεσης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

- Αρμόδια αρχή. 9. Ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου ορίζεται ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.
- Έναρξη της 10. Η έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου καθορίζεται με ισχύος του Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία δημοσιεύεται παρόντος στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ουχί αργότερον της Νόμου. 1^{ης} Ιουνίου 2024.

Κατατέθηκε στην ολομέλεια της Βουλής στις 21 Σεπτεμβρίου 2023

Τ.Ιερωνυμίδου/ΓΧ

20 Σεπτεμβρίου 2023

pn-23.02.064.083-2023

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Σκοπός της παρούσας πρότασης νόμου είναι η θέσπιση του ιδιώνυμου αδικήματος του σχολικού εκφοβισμού, του γνωστού ως «bullying», το οποίο θα επισύρει ποινή φυλάκισης μέχρι δώδεκα (12) μήνες ή χρηματική ποινή μέχρι δύο χιλιάδες ευρώ (€2.000) ή και τις δύο αυτές ποινές.

Όπως είναι γνωστό, ο σχολικός εκφοβισμός ως φαινόμενο προσλαμβάνει στις σημερινές κοινωνίες ολοένα και πιο ανησυχητικές διαστάσεις μεταξύ ανηλίκων σε σχολικούς ή/και άλλους συναφείς χώρους όπου συναθροίζονται μαθητές και σε αυτό εμπλέκονται πολλά μέρη, ήτοι ο μαθητής που δέχεται τη βία, ο μαθητής και/ή η ομάδα μαθητών που ασκεί τη βία, ο μαθητής και/ή οι μαθητές θεατές οι οποίοι παρίστανται κατά την τέλεση, αλλά και οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς.

Η σχολική βία, όπως σχετικά τονίζεται (Olweus), διαφέρει από το «πείραγμα» μεταξύ φίλων στο πλαίσιο του παιγνιδιού, το οποίο επ' ουδενί αποσκοπεί στην πρόκληση σωματικού ή ψυχικού πόνου, εν αντιθέσει με τον σχολικό εκφοβισμό στον οποίο εμπλέκονται μαθητές που δεν έχουν φιλικές σχέσεις και οι οποίοι μεταξύ τους παρουσιάζουν ανισορροπία δυνάμεων όσον αφορά τα ατομικά, κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά. Συναφώς, ο σχολικός εκφοβισμός αποσκοπεί στην πρόκληση φόβου, αναστάτωσης, απομόνωσης, βλάβης και σωματικού ή ψυχολογικού πόνου ή άλλων ανάλογων καταστάσεων.

Κρίνεται λοιπόν ότι, πέραν των διάφορων προληπτικών μέτρων τα οποία η πολιτεία βάσει της ήδη θεσπισθείσας νομοθεσίας, ήτοι του περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμου [Αρ. Νόμου 185(Ι) του 2020], οφείλει να λάβει προς αποτροπή της εκδήλωσης του εν λόγω φαινομένου νεανικής παραβατικότητας, στα οποία περιλαμβάνονται μηχανισμοί και δράσεις εκτός και εντός του σχολείου, όπως η σύσταση εθνικού προτύπου για τον καθορισμό των απαιτήσεων εφαρμογής συστήματος

για την καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας, η εκπόνηση του επιμέρους στρατηγικού σχεδιασμού πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας, η σύσταση της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας σε κάθε σχολείο κατά την έναρξη του σχολικού έτους, η εκπόνηση κώδικα συμπεριφοράς και δεοντολογίας σε κάθε σχολείο, η σύσταση Ομάδας Ασφαλούς Σχολείου για την υλοποίηση της πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και άλλα συναφή, είναι αναγκαία και η ποινικοποίηση των πράξεων που συνιστούν σχολικό εκφοβισμό (bullying) ως μέτρο κατασταλτικό, νοουμένου ότι η εν λόγω επιμέρους πράξη σχολικού εκφοβισμού δεν τιμωρείται με ποινή βαρύτερη της προβλεπόμενης από τον προτεινόμενο νόμο, είτε από τον Ποινικό Κώδικα είτε από άλλο ισχύοντα Νόμο.

Σημειωτέον ότι, η ποινικοποίηση του σχολικού εκφοβισμού και η διασύνδεση της καταδίκης του μαθητή που ασκεί εκφοβισμό και έχει κριθεί ένοχος από αρμόδιο δικαστήριο με την επιβολή αναμορφωτικών μέτρων, στο πλαίσιο του προσφάτως ψηφισθέντος περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμο [Αρ. Νόμου 55(Ι) του 2022], θα δώσει το αναγκαίο υπόβαθρο προς αναμόρφωση των προσώπων που εμπλέκονται σε πράξεις άσκησης σχολικού εκφοβισμού, δεδομένου ότι έχει επιστημονικά τεκμηριωθεί ότι τα ανήλικα πρόσωπα που εμπλέκονται σε πράξεις σχολικού εκφοβισμού στην ενήλικη τους ζωή παρουσιάζουν εγκληματικές τάσεις.

Πέραν όμως του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού παρουσιάζονται με ολοένα και μεγαλύτερη ένταση φαινόμενα εργασιακού εκφοβισμού και εκφοβισμού στο στράτευμα, τα οποία χρήζουν επίσης αντιμετώπισης με τη λήψη κατασταλτικών μέτρων, καθότι προκαλούν ψυχικό πόνο και ταλαιπωρία όχι μόνο στον στόχο αλλά και στους οικείους του θύματος, οι οποίοι στις πλείστες των περιπτώσεων δεν έχουν τρόπο να αντιδράσουν.

Όσον αφορά τον εργασιακό εκφοβισμό, η κατ' εξακολούθηση σε εργασιακό χώρο εκδηλούμενη ηθική παρενόχληση (*mobbing*) και ψυχολογική χειραγώγηση (*gaslighting*), όροι οι οποίοι έχουν τεκμηριωμένα καθιερωθεί ως όροι αποδίδοντες τον εργασιακό εκφοβισμό είτε με πράξεις είτε με άλλες μεθόδους συστηματική και με πρόθεση συνήθως από θέση εξουσίας, προκαλεί ανυπολόγιστες συνέπειες σε όλα τα επίπεδα. Στις πλείστες δε των περιπτώσεων τέτοια συμβάντα παραμένουν εν κρυπτώ από ντροπή και δημιουργία αισθημάτων αυτοενοχοποίησης του θύματος.

Ως εκ τούτου, τόσο ο εργασιακός εκφοβισμός όσο και ο εκφοβισμός στο στράτευμα χρήζουν αποτελεσματικής κατασταλτικής αντιμετώπισης και προς τούτο προτείνεται η ποινικοποίηση τέτοιων πράξεων ποινών, νοουμένου ότι σε κάθε περίπτωση η οικεία πράξη δεν τιμωρείται βάσει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή άλλοι ειδικοί νόμοι με ποινή βαρύτερη της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του προτεινόμενου με την παρούσα πρόταση νόμου Νόμου.

Αννίτα Δημητρίου,

Πρόεδρος Βουλής των Αντιπροσώπων

Ανδρέας Πασιουρτίδης

εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

ΤΙ/ΓΧ

